

І півріччя 2021 року / упоряд. правове управління (Ш) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2021. 38 с.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко [та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Черня. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1064 с.

Мовчан Анатолій Васильович,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;
Яблонський Роман Степанович,
аспірант кафедри оперативно-розшукової діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ ТА КОРУПЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ

В умовах військової агресії російської федерації проти України корупція може підірвати політичну, соціальну та економічну стабільність держави і, зрештою, загрожувати національній безпеці в цілому. Водночас корупція створює сприятливий ґрунт для організованої злочинної діяльності та тероризму, оскільки злочинцям допомагають у їхній незаконній діяльності корумповані державні службовці. Економічна глобалізація в сучасному світі зробила корупцію безмежним злочином. Конкурентний світ міжнародного бізнесу може призвести до того, що транснаціональні компанії наражаються на хабарі та шахрайські фінансові методи. Адже корупційні операції можуть проходити через кілька юрисдикцій, що робить подальше поліцейське розслідування трудомістким і складним.

Як свідчать результати проведеного Європолем опитування SOCTA-2021, мільярди євро незаконних прибутків, отриманих організованою злочинністю в Європейському Союзі, було інвестовано в легальну економіку, що спотворює конкуренцію та перешкоджає економічному розвитку країн-членів Євросоюзу. У нинішніх реаліях всі форми організованої злочинності глибоко впливають на суспільство і мають прямий негативний вплив на повсякденне життя громадян, економіку,

державні інституції і верховенство права. Сучасна кризова ситуація та потенційні економічні і соціальні наслідки загрожують створити ідеальні умови для поширення організованої злочинності [1].

Водночас зазначимо, що аналіз, представлений у SOCTA-2021, висвітлює ключові характеристики організованої злочинності, такі як широке використання корупції, проникнення та використання легальних бізнес-структур для всіх видів злочинної діяльності, а також існування паралельної підпільної фінансової системи, яка дозволяє злочинцям переміщати та інвестувати свої багатомільярдні прибутки. Тяжкі злочини та організована злочинність охоплюють різноманітні злочинні явища, зокрема, торгівлю наркотиками, незаконне ввезення мігрантів і торгівлю людьми, економічні та фінансові злочини тощо. При цьому організовані злочинні угруповання широко використовують корупцію, майже 60 % злочинних мереж, як свідчать результати SOCTA-2021, займаються корупцією. Професійні відмивачі грошей створили паралельну підпільну фінансову систему та використовують будь-які засоби для проникнення та підризу європейської економіки та суспільства. Понад 80 % злочинних мереж, що діють в Європейському Союзі, використовують легальні бізнес-структури для своєї злочинної діяльності [1].

Натомість, застосування насильства злочинцями, причетними до тяжких злочинів та організованої злочинності в ЄС, зросло з точки зору частоти застосування та його тяжкості. Загроза насильницьких інцидентів посилюється частим використанням вогнепальної зброї та вибухових речовин у громадських місцях. Крім того, практично всі злочинні дії зараз мають певний онлайн-компонент і багато злочинів повністю перемістилися в мережу Інтернет. Злочинці використовують зашифрований зв'язок, щоб спілкуватися між собою, використовують соціальні мережі та служби обміну миттєвими повідомленнями, щоб охопити більшу аудиторію для реклами незаконних товарів або поширення дезінформації.

Відтак, звіт SOCTA-2021 чітко показує, що організована злочинність є справді транснаціональною загрозою для сучасного суспільства, адже 70 % злочинних груп діють у більш ніж трьох державах-членах Євросоюзу. Складність сучасних кримінальних бізнес-моделей виявилася ще в 2020 році, коли влада Франції та Нідерландів за підтримки Європолу та Євроюсту демонтували EncroChat – зашифровану телефонну мережу, яка використовується злочинними мережами. Як показала пандемія

COVID-19, професійні злочинні угруповання швидко пристосовуються до нових викликів та добре адаптуються до них. Тому правоохоронні органи повинні не відставати, оперативно діяти офлайн і онлайн, щоб відслідковувати цифрові сліди злочинців [1].

Отже, SOCTA-2021 допомагає керівникам, які приймають рішення, визначати пріоритетність серйозних загроз організованої злочинності та корупції. Це продукт тісної співпраці між Європолом, правоохоронними органами держав-членів ЄС, третіми сторонами, такими як агентства ЄС, міжнародні організації та країни за межами ЄС, які мають угоди про співпрацю з Європолом.

Зважаючи на серйозні виклики у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю, необхідно чітко усвідомлювати роль, яку відіграє корупція у сприянні злочинності та підриві стандартів належного управління в багатьох країнах світу. Саме тому Європол пропонує платформу для координації обміну розвіданими та оперативної діяльності серед правоохоронних органів у Європі, яка включає також спеціалізовані можливості у сфері повернення активів і розслідуванні підозрілих фінансових операцій. Відтак, Європол прагне підтримувати роботу нового Міжнародного антикорупційного координаційного центру (ІАССС), що об'єднує спеціалізовані правоохоронні органи з багатьох відомств у всьому світі для розгляду звинувачень у масштабній корупції та допомоги у притягненні корумпованої еліти до відповідальності. Низка антикорупційних комісій і підрозділів фінансової розвідки приєдналися до ІАССС як асоційовані члени, забезпечивши унікальну форму міжгалузевої співпраці [2].

Натомість, Генеральний секретаріат Інтерполу має офіцера зв'язку, направлено до ІАССС з метою надання підтримки та консультацій країнам-членам, сприяння безпечному зв'язку та координації навчання і розвитку потенціалу. Крім того, Центр Інтерполу з фінансових злочинів та боротьби з корупцією (ІФАСС) розширює і оптимізує існуючі ініціативи щодо боротьби з фінансовими злочинами, незаконними грошовими потоками та поверненням активів. Глобальна мережа координаційних центрів з питань боротьби з корупцією та повернення активів забезпечує безпечну платформу обміну інформацією для повернення злочинних активів. Метою цієї ініціативи є підтримка у замороженні активів, а також арешт, конфіскація та повернення викрадених активів. Це сприяє безпечному обміну конфіденційною інформацією між координаційними центрами антикорупційних

агенцій та агентств з повернення активів. Кандидати в Глобальній мережі мають бути представниками правоохоронних, судових або адміністративних органів, які спеціалізуються на поверненні активів або корупції в цілому. За допомогою захищених каналів Інтерполу зареєстровані координатори можуть отримати доступ до: інформації та контактних даних інших координаційних центрів; законодавчих, адміністративних, слідчих та судових вимог для країн-членів; 24-годинного контрольного списку початкових дій для розслідування повернення активів; захищеної платформи для співпраці Інтерполу (SCP). SCP – це безпечний онлайн-ресурс, доступний авторизованим користувачам із НЦБ Інтерполу, національних правоохоронних органів і відповідних зовнішніх організацій, який забезпечує, зокрема: платформу обміну неоперативною інформацією; систему управління знаннями (найкращі практики, наукові публікації, тематичні дискусії) [3].

Члени Глобальної мережі координаційних центрів зустрічаються щороку, щоб обмінюватися інформацією та передовим досвідом, обговорювати конкретні справи та налагоджувати особисті та інституційні стосунки. Успішне повернення активів залежить від ретельного розслідування, яке заслуговує на довіру, а в транскордонних випадках – від готовності поділитися доказами через офіційні та неофіційні канали. Навчання має вирішальне значення для підвищення знань і навичок слідчих і прокурорів щодо використання новітніх інструментів і методів розслідування, а також для обміну передовим міжнародним досвідом. Інтерпол здійснює це через Глобальну програму Інтерполу з боротьби з корупцією, фінансовими злочинами та поверненням активів, яка пропонує регулярні семінари на регіональній основі з подальшими діями на національному рівні для усунення інших виявлених прогалин [3].

Список використаних джерел

1. European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021. URL: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2021>.

2. Serious and Organised Crime in the EU: A corrupting influence URL: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/serious-and-organised-crime-in-eu-corrupting-influence>.

3. Anti-corruption and asset recovery URL: https://www-interpol-int.translate.google.com/ Crimes/Corruption/Anti-corruption-and-asset-recovery?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc.